

Oplæg til ny organisering af frivillighedsområdet i Ringkøbing-Skjern Kommune

// April 2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning.....	3
2. Den nuværende organisering af frivillighedsområdet.....	3
3. Evaluering af den nuværende organisering af frivillighedsområdet.....	3
4. Samskabelse med frivillige	4
5. Udvikling af det fremtidige samarbejde med frivillige	5
5.1. Den administrative organisering af frivillighedsområdet.....	5
5.1.1. Centralt niveau – oplæg til opgaver og organisering.....	6
5.1.2. Fag- og stabsområdeniveau – oplæg til opgaver og organisering.....	7
5.1.3. Enheds/institutionsniveau – oplæg til opgaver og organisering	8
5.2. Udviklings- og koordineringsgruppens rolle i udviklingen af samarbejdet med frivillige.....	8
5.3. MED-systemets rolle i udviklingen af samarbejdet med frivillige.....	8
5.4. Samarbejdet med de øvrige aktører på frivillighedsområdet.....	8
6. Procesplan for vedtagelsen af en ny organisering af frivillighedsområde	9

1. Indledning

Ringkøbing-Skjern Kommune har med visionen "Naturens Rige" de seneste år sat fokus på den vigtige rolle, som frivillige har i at skabe det gode liv i vores lokalområde. I foråret 2018 drøfter Byrådet en revitalisering af kommunens vision med henblik på at sætte en politisk retning for de kommende års arbejde. I disse drøftelser understreges det, at grundlaget for det gode liv i Ringkøbing-Skjern Kommune bl.a. er vores høje tillid til hinanden, plads til mangfoldighed og et stærkt fællesskab. Her er det helt naturligt, at det gode liv for borgeren skabes i relationerne mellem borgeren, borgerens netværk, engagerede frivillige og dygtige kommunale medarbejdere.

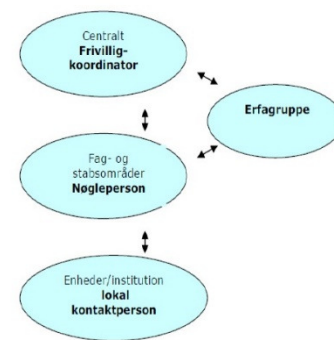
Med afsæt i Ringkøbing-Skjern Kommunes vision er der nedsat en arbejdsgruppe med det formål at udarbejde et oplæg til en ny organisering af frivillighedsområdet i Ringkøbing-Skjern Kommune til afløsning for den hidtidige organisering fra 2013. Oplægget drøftes i erfa-gruppen om frivillighed, på chefforum og i HovedMED, inden det ventes vedtaget i direktionen inden sommerferien 2018.

Oplægget til ny organisering af frivillighedsområdet i Ringkøbing-Skjern Kommune er struktureret således, at afsnit 2 kort omtaler den nuværende organisering af frivillighedsområdet. I afsnit 3 sammenfattes konklusionerne fra evalueringen af den nuværende organisering. I afsnit 4 omtales forskellige tilgange til samskabelse med frivillige. Afsnit 5 omhandler udvikling af det fremtidige samarbejde med frivillige, herunder oplæg til opgaver og organisering på de forskellige niveauer i Ringkøbing-Skjern Kommunes organisation, MED-systemets rolle, samarbejdet med de øvrige aktører på frivillighedsområdet m.v. Endelig indeholder afsnit 6 en procesplan for vedtagelsen af en ny organisering af frivillighedsområdet.

2. Den nuværende organisering af frivillighedsområdet

I 2013 blev der oprettet en frivillighedsorganisering bestående af medarbejdere, som blev udpeget til at have særlig fokus på samarbejdet med frivillige:

- Én frivillighedskoordinator, der agerer inspirator og koordinator på frivilligområdet.
- Nøglepersoner på hvert fag- og stabsområde, der har fokus på frivillighed i sit område.
- De enkelte enheder/institutioner, som har den direkte kontakt til de frivillige, kan udpege lokale kontaktpersoner.
- ERFA-gruppe af nøglepersoner og frivillighedskoordinatoren, der arbejder med vidensdeling og implementering af centrale initiativer. Der er refereret til en direktør.

3. Evaluering af den nuværende organisering af frivillighedsområdet

Efter fire års virke med den nuværende organisering af frivillighedsområdet var der behov for at stoppe op og evaluere på indsatsen. Både i forhold til de kommunalt ansatte: Er de klædt godt nok på til samarbejdet? Er der noget vi skal have særligt fokus på? Gør vi det rigtige eller om vi skal dreje i en anden retning? – og i forhold til de frivilliges oplevelse af og forventninger til samarbejdet med kommunen: Hvordan er det at være frivillig i samarbejde med RKS? Hvordan kommunikerer vi? Hvordan ønskes det fremtidige samarbejde?

Analyse, Viden & Strategi gennemførte derfor henover sommeren 2017 undersøgelsen "Ringkøbing-Skjern Kommunes organisering af og indsats med frivillighed i kommunen". Efterfølgende har der været afholdt et åbent temamøde for kommunalt ansatte, hvor undersøgelsens resultater er blevet drøftet.

Konklusionerne på undersøgelsen og temadagen kan sammenfattes således:

- Der skal ses på de beskrevne opgaver i den hidtidige organisering – opgaverne skal placeres på det niveau, hvor der opnås den største effekt.
- Der ønskes fleksibilitet for de enkelte fag- og stabsområder i forhold til organisering og opgaver. Dilemmaet i forhold til dette er stadig at kunne fastholde fokus på samskabelse og samarbejde med frivillige.
- Der er behov for at tydeliggøre de ønskede opgaver/mål i forhold til frivillighed.
- En større central understøttelse af opgaven (evt. flere timer til frivillighedskoordinatorfunktionen).
- Der er behov for større ledelsesmæssig opbakning til, at der skal afsættes tid til samarbejdet med frivillige.
- Der er behov for spilleregler, introduktion, overblikmateriale og lignende til ansatte.
- Der er behov for en ny tilgang, hvor vi som kommune kommer mere ud af "rådhuset" og tydeliggør os i forhold til de frivillige/civilsamfundet.
- Der er behov for tydeligere kontaktpersoner, som de frivillige kan kontakte ved behov.
- Der skal arbejdes med at synliggøre FrivilligVest og afklare samarbejdet dertil.

I forlængelse af undersøgelsen og temadagen er der nedsat en arbejdsgruppe med det formål at udarbejde et oplæg til en ny organisering af frivillighedsområdet i Ringkøbing-Skjern Kommune. Arbejdsgruppen består af:

- Anette Ørbæk Andersen, direktør
- Karen Marie Johansen, fagchef, Intern Udvikling og Personale
- Kirsten Nørgaard, frivillighedskoordinator, Sundhed & Omsorg
- Mads Laursen, udviklingskonsulent, Viden & Strategi

4. Samskabelse med frivillige

De frivillige har det til fælles, at de er drevet af lyst, engagement og mening. Den frivillige sektor rummer alt fra engagerede enkeltpersoner, over frivillige grupper og foreninger til store landsorganisationer. Frivilligt arbejde kan være alt fra tiltag som strandrydning, venligboerne, den frivillige håndboldtræner, frivillige sociale organisationer, besøgsvennen eller aktivitetslederen ved ældrecentret, lektiehjælperen eller mentoren på skolen, velkomsttiltag for østeuropæere i lokalområdet og meget andet. Samarbejdet mellem frivillige og kommune kan derfor også have mange forskellige former.

Samskabelsesbegrebet er en indgangsvinkel til at beskrive samarbejdet mellem frivillige og kommune. Jens Ulrich, lektor på VIA University College, forstår samskabelse som en proces, hvor en offentlig aktør udvikler og/eller producerer velfærd sammen med ikke-offentlige aktører. Dette kan være private virksomheder, frivillige foreninger, borgergrupper etc. På denne måde kan man sige, at det samarbejde, der foregår mellem kommune og frivillige om løsning af velfærdsopgaver, er et eksempel på samskabelse.

I artiklen "Samskabelse – en typologi" præsenterer Jens Ulrich en typologi over fire tilgange til samskabelse. Typologien har været anvendt i forbindelse med evalueringen af kultur- og kompetenceprojektet i Ringkøbing-Skjern Kommune.

I det følgende redegøres for de fire tilgange til samskabelse i relation til frivillighedsområdet.

Styret samskabelse

I styret samskabelse er det kommunen, der er hovedaktør i samskabelsesprocessen. Samtidig er der et behov for, at resultatet af samskabelsesprocessen er relativt forudsigeligt. Rollefordelingen er her, at det er kommunen, der definerer opgaven, og samtidig er det også kommunen, der bestemmer, hvordan opgaven skal løses. De frivillige involveres i mindre grad i opgaveløsningen. Samskabelseselementet er til stede, men det fylder ikke ret meget.

Ansvarliggørende samskabelse

I ansvarliggørende samskabelse er det stadig kommunen, der definerer kerneopgaven og er bestemmende i forhold til, hvordan opgaveløsningen skal finde sted. Men her er det de frivillige, der løfter opgaven. I denne tilgang er kommunens primære opgave at facilitere og motivere til, at de frivillige løfter opgavevaretagelsen.

Ligeværdig samskabelse

I ligeværdig samskabelse er det kommunen, der udpeger problemfeltet, der skal samskabelses omkring, men kommunen har ikke defineret løsningen på forhånd. Der inviteres derfor til en samskabelsesproces, hvor målet er at udvikle en løsning på problemfeltet. I denne proces deltager kommunens medarbejdere på lige vilkår med de frivillige og andre indbudte aktører.

Faciliterende samskabelse

I faciliterende samskabelse spiller kommunen en betydelig mindre rolle. Her ligger initiativet til at igangsætte en samskabelsesproces typisk ikke hos kommunen men hos de frivillige selv. Initiativet kommer så at sige "fra neden". Kommunens rolle bliver at facilitere, at de frivillige udvikler og realiserer løsninger på udfordringer, som de frivillige selv har defineret. Det kan være ved at facilitere selve samskabelsesprocessen, ved at stille lokaler og rammer til rådighed eller ved at stille egen ekspertise til rådighed.

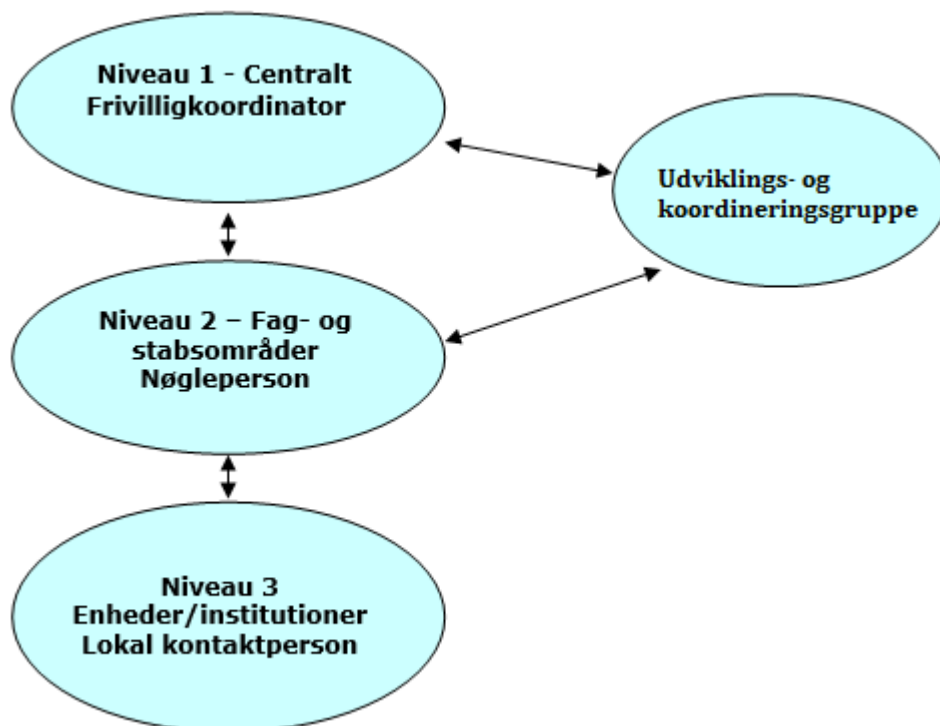
Sammenfattende rummer de fire nævnte tilgange til samskabelse næppe alle tænkelige samarbejdsformer mellem kommune og frivillige, men tilgangene illustrerer, at kommunen og de frivillige har forskellige roller, alt efter hvilket projekt der er tale om. Evalueringen af kultur- og kompetenceprojektet i efteråret 2017 viste, at flertallet af både ledere og medarbejdere i Ringkøbing-Skjern Kommune ønsker, at borgere og frivillige fremadrettet får et større ansvar i samarbejdet med kommunen. I mange tilfælde er det da også vigtigt, at kommunen ikke styrer for meget, således at de frivillige mister ansvaret og engagementet i forhold til opgaven. Omvendt har kommunen andre tilfælde et behov for en større grad af styring af samskabelsesprocessen. Hvilken tilgang til samskabelse, der er bedst, afhænger både af karakteren af den udfordring, der skal løses, og af hvilken tilgang, der giver bedst mening for de involverede frivillige og kommunale aktører.

5. Udvikling af det fremtidige samarbejde med frivillige

5.1. Den administrative organisering af frivillighedsområdet

Det foreslås, at den nuværende overordnede administrative organisering bevares jf. figur 1 nedenfor.

Figur 1: Den overordnede administrative organisering af frivillighedsområdet

I det følgende redegøres for den foreslåede organisering og for de opgaver, der ligger på de tre niveauer, henholdsvis centralt niveau, på fag- og stabsområdeniveau samt på enheds/institutionsniveau.

5.1.1. Centralt niveau – oplæg til opgaver og organisering

På centralt niveau hører en række tværgående opgaver på frivillighedsområdet, det frivillige sociale område, herunder §18-støtte til frivilligt socialt arbejde, samt sekretariatsfunktionen for Frivilligrådet. Med henblik på at styrke indsatsen på frivillighedsområdet på centralt niveau foreslås det, at der ansættes en frivillighedskoordinator på fuld tid. Frivilligkoordinatoren ansættes i Ekstern Udvikling, Videns & Strategi med reference til Ann Bjerrehøj, leder af Ekstern Udvikling. Anette Ørbæk Andersen er referencedirektør for frivillighedskoordinatoren.

Den centrale frivillighedskoordinator vil både yde konsulentbistand inden for området frivillighed til fag- og stabsområderne, være tovholder i forhold til tværgående udviklingstiltag i Ringkøbing-Skjern Kommune, være intern og ekstern brobygger på frivillighedsområdet samt bidrage til at synliggøre samarbejdet med frivillige.

I nogle opgaver kommer initiativet udefra, og de frivillige vil her ofte være styrende i processen. Den centrale frivillighedskoordinator vil så i mange tilfælde blot have en faciliterende rolle. I andre tilfælde vil kommunen have en styrende rolle i samarbejdet med de frivillige. Som nævnt ovenfor afhænger dette af karakteren af den udfordring, der skal løses, og af hvilken tilgang, der giver bedst mening for de involverede frivillige og kommunale aktører.

Af opgaver på centralt niveau kan bl.a. nævnes:

- Konsulentbistand inden for området frivillighed til fag- og stabsområderne
- Tovholderfunktion i forhold til tværgående udviklingstiltag, der har til formål at styrke frivillighedsområdet, eksempelvis:
 - Indtænkning af frivillighed i videreførelsen af kultur- og kompetenceprojektet

- Forskningsprojekt om frivillighed i samarbejde med Copenhagen Business School
- Samarbejde med Aarhus Kommune, der er Europæisk Frivillighedstad 2018.
- Frikommuneforsøg
- Brobygning – internt og eksternt, eksempelvis:
 - Koordination af udviklings- og koordinationsgruppen
 - Intern og eksternt kontaktperson i forhold til frivilligt socialt arbejde
 - Opfølgning på og udvikling af samarbejdsaftaler med lokale frivillige sociale organisationer, f.eks. G-faktor.
 - Udvikling af samarbejdet med lokale frivillige organisationer
 - §18-støtte til frivilligt socialt arbejde
 - Sekretariatsfunktion for og udvikling af samarbejdet med Frivilligrådet
 - Udvikling af samarbejdet med FrivilligVest
- Synliggørelse af samarbejdet med frivillige – internt og eksternt, eksempelvis:
 - Et årligt synlighedsarrangement i samarbejde med relevante aktører på frivillighedsområdet
 - Videreformidling af de gode historier om samarbejdet med frivillige
 - Hjemmeside, der giver overblik over frivillighed i Ringkøbing-Skjern Kommune.
 - Etablering af uddannelser/kurser i frivillighed
 - Videreformidling af nyheder fra forskning, stat, andre kommuner m.v.

5.1.2. Fag- og stabsområdeniveau – oplæg til opgaver og organisering

Hvert fag- og stabsområde udpeger en eller flere nøglemedarbejdere, som har fokus på frivillighed inden for eget område. Flere medarbejdere kan således deles om opgaverne. Det skal gerne være medarbejdere, der har en tværgående funktion, men mere vigtigt er det, at medarbejderne har en interesse for samarbejdet med frivillige. Fag- og stabsområderne afklarer selv tidsforbruget til opgaverne.

På fag- og stabsområdeniveau er det ligeledes forskelligt fra opgave til opgave, om det er de frivillige eller kommunen, der er styrende i processen. Dette afhænger også her af karakteren af den udfordring, der skal løses, og af hvilken tilgang, der giver bedst mening for de involverede frivillige og kommunale aktører.

Nøglepersonen/nøglepersonerne har bl.a. følgende opgaver:

- Udvikle nye samarbejdsformer med de frivillige – eventuelt gennem FrivilligVest, Frivilligrådet eller Erhvervsrådet
- En af nøglemedarbejderne skal fungere som nøgleperson i forhold til den centrale frivillighedskoordinator
- Deltage i netværk og videndeling
- Fungere som koordinator for kontaktpersonerne på enheds/institutionsniveau
- Fungere som implementeringskraft på fag- eller stabsområdet i forhold til de centrale initiativer
- Bidrage med stof fra fag- eller stabsområdet til den centrale hjemmeside
- Eventuelt udarbejde en oversigt over frivillige tilbud inden for eget fagområde, som enhederne/institutionerne kan benytte sig af.
- Dialog om rollefordeling mellem medarbejdere og frivillige og eventuelt udarbejdelse af spilleregler inden for eget fagområde
- Indgå i udviklings- og koordinationsgruppen
- Informere til den centrale frivillighedskoordinator, såfremt der er noget der har betydning i forhold til dennes arbejde

5.1.3. Enheds/institutionsniveau – oplæg til opgaver og organisering

Enhederne/institutionerne har den direkte kontakt til de frivillige. På enheds/institutionsniveau varierer det ligeledes fra opgave til opgave, om det er de frivillige eller kommunen, der er styrende i processen.

Enhederne/institutionerne har følgende opgaver:

- Udvikle enhedens potentiale for samarbejde med frivillige
- Udpege en lokal kontaktperson til de frivillige, hvor dette er hensigtsmæssigt.
- Deltage i netværk og videndeling med andre lokale kontaktpersoner
- Samarbejde og afholde møder med de frivillige omkring de aktuelle opgaver
- Eventuelt udbyde fagområdets spilleregler lokalt
- Udarbejde informationsmateriale om enheden og frivilligt arbejde
- Anvende den fælles tjekliste i det daglige samarbejde mellem frivillige og enheden
- Bistå de frivillige i at finde frivillige
- Have fokus på netværks- og relationsdannelse
- Informere til niveau 1 og 2, hvis der er noget, der har betydning i forhold til niveau 1 og 2.
- Opsamle og fortælle de gode historier om frivillighed til den centrale frivilligkoordinator. Ligeledes skal/kan der laves spotannoncer i fællesannoncen. Disse koordineres også af den centrale koordinator.
- Deltage i Ringkøbing-Skjern Kommunes kursustilbud vedrørende frivillighed

5.2. Udviklings- og koordineringsgruppens rolle i udviklingen af samarbejdet med frivillige

Udviklings- og koordineringsgruppen udgøres af nøglepersonerne fra fag- og stabsområderne samt den centrale frivillighedskoordinator og mødes 2-3 gange årligt. Udviklings- og koordineringsgruppen har bl.a. følgende roller:

- Bidrage til udviklingen af det fremtidige samarbejde mellem frivillige og Ringkøbing-Skjern Kommune.
- Understøtte implementeringen af den nye organisering af frivillighedsområdet
- Forum for videndeling på tværs af fag- og stabsområderne
- Planlægning af et årligt arrangement for frivillige og/eller medarbejdere ved Ringkøbing-Skjern Kommune.
- Planlægning af kurser/undervisning i relation til frivillighed

5.3. MED-systemets rolle i udviklingen af samarbejdet med frivillige

MED-systemet er en vigtig strategisk partner i forhold til at udvikle samarbejdet mellem frivillige og Ringkøbing-Skjern Kommune. Alle tre niveauer i MED-systemet drøfter derfor løbende udvikling af kerneopgaven sammen med borgeren, nye samarbejdsformer med frivillige, rollefordeling m.v. Som eksempel drøftes eventuelle spilleregler for samarbejdet med frivillige i FagMED eller AdministrationMED.

5.4. Samarbejdet med de øvrige aktører på frivillighedsområdet

På frivillighedsområdet findes en række aktører, som er vigtige samarbejdspartnere i forhold til at udvikle frivillighedsområdet i Ringkøbing-Skjern Kommune:

- FrivilligVest
- Erhvervslivet
- Foreningssamvirke
- Kulturelt Samråd
- Frivilligrådet

FrivilligVest er en selvstændig forening, der arbejder med at udvikle og udbrede det frivillige engagement i både Ringkøbing-Skjern Kommune og uden for kommunegrænsen. FrivilligVest har et bredt arbejdsområde, der omfatter det frivillige arbejde i bredest mulige forstand, herunder det sociale område, idræt, kultur, landdistrikter m.v.

Ringkøbing-Skjern Kommune har indgået en samarbejdsaftale med FrivilligVest. En vigtig opgave de kommende år bliver at udvikle samarbejdet med FrivilligVest inden for rammerne af denne samarbejdsaftale.

Erhvervslivet er ligeledes en vigtig aktør på frivillighedsområdet. Sammen med Ringkøbing-Skjern Erhvervsråd har den centrale frivillighedskoordinator en vigtig rolle i at udvikle samarbejdet med erhvervslivet, f.eks. i forhold til socialøkonomiske virksomheder og socialt iværksætteri.

Der er i Ringkøbing-Skjern Kommune tre politiske høringsfora, som også vigtige samarbejdspartnere på frivillighedsområdet, henholdsvis Foreningssamvirke, Kulturelt Samråd og Frivilligrådet.

Foreningssamvirke er en sammenslutning for alle foreninger i kommunen, der er godkendt i henhold til folkeoplysningsloven.

Kulturelt Samråd er en paraplyorganisation, der repræsenterer kulturelle foreninger i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Frivilligrådet skal høres om alle kommunale initiativer, som har generel betydning for det frivillige sociale arbejde i kommunen. Den centrale frivillighedskoordinator har i sin egenskab af sekretær for Frivilligrådet en vigtig rolle i forhold til at udvikle samarbejdet med rådet.

6. Procesplan for vedtagelsen af en ny organisering af frivillighedsområde

Procesplan:

Tid	Aktivitet
Januar-juni 2018	Politiske drøftelser af revitalisering af Ringkøbing-Skjern Kommunes vision "Naturens Rige", herunder drøftelse af frivillighed.
9. april 2018	Møde i HovedMED HovedMED drøfter status på frivillighed i Ringkøbing-Skjern Kommune.
April 2018	Udarbejdelse af oplæg til ny organisering af frivillighedsområdet.
19. april 2018	Møde i erfa-gruppe om frivillighed Erfa-gruppen drøfter status på frivillighed i Ringkøbing-Skjern Kommune.

9. maj 2018	Direktionsmøde Direktionen drøfter oplæg til ny organisering af frivillighedsområdet.
31. maj 2018	Møde i chefforum Chefforum drøfter oplæg til ny organisering af frivillighedsområdet.
11. juni 2018	Møde i HovedMED HovedMED drøfter oplæg til ny organisering af frivillighedsområdet.
27. juni 2018	Direktionsmøde Direktionen vedtager ny organisering af frivillighedsområdet.
August 2018	Frivilligrådet, FrivilligVest samt øvrige foreninger på det frivillige sociale område orienteres om den ny organisering af frivillighedsområdet.
1. oktober 2018	Ansættelse af central frivillighedskordinator.